

14 ביולי 2026

בהול!

לכבוד
ממשלת ישראל

שלום רב,

הנדון: קיצוץ בתקציבי התכנית הכלכלית לצמצום פערים בחברה הערבית והסטתם לשב"כ ולמשטרה

הרינו לפנות אליכם בשם ועד ראשי הרשויות הערביות והאגודה לזכויות האזרח, ולבקשכם לא לאשר את ההצעה להחלטה שכותרתה "התוכנית הכלכלית לצמצום פערים בחברה הערבית עד לשנת 2026 – תיקון החלטות ממשלה" (להלן: **ההצעה או הצעת הקיצוץ**), ואשר אמורה לעלות היום לאישור הממשלה.

ההצעה מבקשת לקצץ 532.4 מיליון ש"ח מתקציבי החלטת הממשלה מספר 550: התכנית הכלכלית לצמצום פערים בחברה הערבית עד לשנת 2026 (החלטה מיום 24.10.2021, פורסמה ביום 8.11.2021) (להלן: **החלטה 550 או תכנית החומש**), ולהסיטם למימון פעילות השב"כ והמשטרה, בנימוק כי הכספים שמשו להתמודדות עם הפשיעה בחברה הערבית.

מדובר בשינוי מהותי של ייעוד התקציבים שנקבעו במסגרת החלטה 550. תכנית החומש נועדה להתמודד עם פערים חברתיים וכלכליים עמוקים בין החברה הערבית לבין כלל האוכלוסייה באמצעות השקעה ארוכת טווח בתשתיות, בחינוך, בתעסוקה, בדיור, ברשויות המקומיות ובתחומי חיים נוספים. הצעת ההחלטה מבקשת להפוך תקציבים שיועדו לצמצום הפערים הללו למקור תקציבי למימון פעילותם של גופי הביטחון ואכיפת החוק. בכך היא חותרת תחת התכלית שלשמה התקבלה החלטה 550 ומסכלת את מימושה.

מבלי להקל ראש בחשיבות מיגור הפשיעה, מדובר בהחלטה בלתי חוקית ובלתי סבירה באופן קיצוני אשר תוביל לפגיעה קשה בזכויות אדם. לא זו בלבד שהקיצוץ יחבל בתוכנית לצמצום ההפליה ארוכת השנים של החברה הערבית, אלא שהוא יעמיק הפליה זו וירחיב את הפערים החברתיים כלכליים מהם סובל הציבור הערבי, ושמehoים בעצמם גורמי עומק וקרקע פורייה לצמיחת הפשיעה בחברה הערבית.

חובתה של הממשלה לפעול לשם מיגור הפשיעה, ובכלל זה להקצות את המשאבים הדרושים לתחום האכיפה ומימון הדין, אולם אין זה סביר כי המשאבים ייגזרו מהתוכנית שמטרתה צמצום הפערים החברתיים כלכליים. חוסר הסבירות מתחדד נוכח העובדה כי קיימים תקציבים לא מנוצלים בגובה של מאות מיליוני שקלים (לפי נתוני המשרד לביטחון לאומי) במסגרת החלטת הממשלה מספר 549: תכנית לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית 2022-2026 (24.10.2021) (להלן: **החלטה 549**). ההחלטה לקצץ דווקא מתוכנית 550 ולא לעשות שימוש בתקציבים שיועדו מלכתחילה למאבק בפשיעה, היא החלטה הלוקה בחוסר סבירות קיצוני ומעוררת חשש ממשי כי היא נשענת על שיקולים זרים.

חומרה מיוחדת נודעת לכך שהצעת ההחלטה מבקשת להביא למעורבותו של שירות הביטחון הכללי בטיפול בפשיעה בחברה הערבית, ואף להקצות לו את עיקר התקציב שיקוצץ מתוכנית החומש. על פי

ההצעה, מאות מיליוני שקלים יוקצו להקמת חטיבה חדשה בשב"כ ולטכנולוגיות, תשתיות מודיעין ואמצעים מבצעיים של השירות.

להחלטה זו אין עיגון בחוק. חוק שירות הביטחון הכללי, תשס"ב–2002 (להלן: **חוק השב"כ**), אינו מסמיך את הממשלה להטיל על השב"כ אחריות לטיפול בפשיעה האזרחית או להפוך אותו לגוף קבע הפועל בתחום אכיפת הדין הפלילי. משמעותה המעשית של הצעת ההחלטה היא שינוי תפקידו של שירות הביטחון הכללי והרחבת סמכויותיו אל תחום האכיפה הפלילית כלפי אזרחי המדינה, ללא הסמכה מפורשת של הכנסת. החלטת ממשלה אינה יכולה לשנות את גבולות סמכותו של השב"כ, להרחיב את תפקידיו הסטוטוריים או ליצור עבורו מסלול פעולה חדש שלא נקבע בחוק.

זאת ועוד, הפעלת גוף ביטחון חשאי בתחום האכיפה הפלילית האזרחית מטשטשת את הגבול שבין הביטחוני לבין הפלילי, חושפת אזרחים לאמצעים ולשיטות פעולה שפותחו לצרכים ביטחוניים ופוגעת בזכויות יסוד, ובהן הזכות לפרטיות, הזכות לשוויון והזכות להליך הוגן. המאבק בפשיעה הוא מחובתה של המדינה, אך עליו להתנהל באמצעות רשויות האכיפה האזרחיות שהוסמכו לכך בדין, ולא באמצעות הרחבת סמכויותיו של השב"כ וללא הסמכה בחוק.

נפרט את עמדתנו:

1. החלטה 550 היא תכנית ממשלתית רב-שנתית שנועדה לצמצם פערים כלכליים וחברתיים בין החברה הערבית לבין כלל האוכלוסייה בישראל, ואשר מהווה המשך והרחבה של החלטה 922 משנת 2015, שהתמקדה בהקצאת תקציבים ייעודיים לרשויות הערביות ולשיפור תשתיות, חינוך ותעסוקה. החלטה 550 הרחיבה את ההשקעה לתחומים נוספים כמו בריאות, ביטחון אישי, תחבורה, חדשנות וכלכלה דיגיטלית, ונועדה לחזק את היישום בפועל באמצעות מנגנוני פיקוח ותיאום בין משרדי הממשלה.
2. מאז כמה הממשלה הנוכחית, עברה תכנית החומש שורה של קיצוצים משמעותיים, לרבות קיצוץ של 220 מיליון ש"ח בחודש דצמבר 2025, אשר הוסטו למשטרה ולשב"כ לשם מתן "מענים משלימים" לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית (החלטת ממשלה 3643 מיום 14.12.2025). על פי דוח עדכני של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, במצטבר קוצצו כ-2.5 מיליארד ש"ח מכספי התכנית (ד"ר נטע בן משה **יישום החלטה 550 של הממשלה (תקאדום): מעקב אחר הקצאות תקציב וניצול בשנים 2024-2022** (מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 22.3.2026)).
3. הצעת הקיצוץ אשר עתידה לבוא היום לאישור הממשלה, מבקשת לקצץ **532.4 מיליון ש"ח נוספים** מתקציבי תכנית החומש, ולהסיטם כך שיממנו גם הם מתן "מענים משלימים" לטיפול בתופעת הפשיעה והאלימות בחברה הערבית.
4. מבלי להקל ראש בחשיבות מיגור הפשיעה בחברה הערבית, הרי שהקיצוץ המוצע יוביל לפגיעה אנושה בשורה של תחומי חיים. כך, הצעת הקיצוץ תוביל לפגיעה בתכניות לחיזוק הכלכלה של הציבור הערבי, לשילוב בתעסוקה איכותית ולחיזוק עסקים קטנים, לפגיעה בתעשייה, בייצוא, בשלטון המקומי ובנגישות הציבור הערבי לדיוור, לרבות תכנון והסדרה, לתחבורה ולאנרגיה מקיימת, ועוד תחומים נוספים. מדובר בקיצוץ אדיר מימדים, שמעלה חשש כבד לסגירתן של תכניות קיימות, ולהעצמת הפלייתו של ציבור אשר גם כך סובל מחוסר שוויון לאורך שנים.
5. יודגש כי רק לפני חודש, ביום **14.6.2026**, הבהירה גב' דרורית שטיינמץ, מ"מ מנכ"לית משרד ראש הממשלה, כי **"טרם בשלה העת לקבוע הסטת תקצוב"**. במקום זאת, היא הנחתה את מנכ"לי משרדי הממשלה "להנחות את גורמי המקצוע במשרדיכם לפעול ליישום מואץ ככל הניתן של התוכניות

המפורטות בהחלטת ממשלה 550 ובתוך כך – השלמת ההיבטים התקציביים הנגזרים". במכתבה צוין, כי בחינה נוספת של הסוגיה תיעשה ברבעון האחרון של שנת 2026. לא ברור מה השתנה במהלך שבועות ספורים, וכיצד מאות מיליוני שקלים שנקבע שיש להשקיע בייעודם המקורי פתאום מקוצצים ומוסטים לצרכים לא להם נועדו. הדבר מעורר חשש ששיקולים זרים הם שעומדים בבסיס הצעת הקיצוץ.

6. לא זו בלבד שהקיצוץ יעמיק הפליה קיימת – הוא גם יחליש את המאמצים למיגור הפשיעה ויחזק את ארגוני הפשיעה. כך למשל, סעיפים 1.1-1.1 יד. להצעת הקיצוץ יפגעו בתכניות קיימות המסייעות לצעירים ערבים להשתלב בשוק התעסוקה. הדבר לא רק יעמיק את ההפליה התעסוקתית ממנה סובל הציבור הערבי, אלא גם יפגע במאמצים למיגור הפשיעה שכן צעירים חסרי מעש חשופים יותר להשפעת ארגוני הפשיעה. דוגמא נוספת לקיצוץ אשר לא רק יעמיק את ההפליה אלא גם יחתור תחת המאבק נגד הפשיעה הוא סעיף 1ט.1 להצעת הקיצוץ, המורה על קיצוץ בתקציבים שנועדו להפעלת קרן למתן אשראי לעסקים קטנים, בפרט לעסקים בבעלות נשים ערביות. ידוע כי אחד הגורמים לפשיעה בחברה הערבית הוא התלות בהלוואות מארגוני פשיעה – סגירת קרן זו תחזק דווקא את אותם ארגונים.
7. אם כן – אישור הצעת הקיצוץ יפגע אנושות בחברה הערבית, יעמיק את ההפליה וימנע את הטיפול באותם גורמי עומק מחוללי פשיעה.

הסדת כספים למימון תכניות המשטרה

8. סעיפים 3.א ו-3.ב להצעת הקיצוץ מורים כי מתוך 532.4 מיליון ש"ח שיקוצצו מהחלטה 550, 132.4 מיליון ש"ח יועברו למשטרת ישראל לשם הקמת יחידה ארצית ומימון טכנולוגיות ואמצעים מבצעיים מיוחדים, וזאת לשם "מתן מענים משלימים ודחופים לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית". אלא שכבר קיימת תכנית למיגור הפשיעה בחברה הערבית, אשר רחוקה מלמצות את המימון הרב שניתן לה.
9. החלטה 549, תכליתה מיגור הפשיעה בחברה הערבית, לרבות פירוק ארגוני הפשיעה, העלאת תחושת הביטחון האישי של כלל אזרחי ישראל ושל האזרחים הערבים בפרט, הגברת אמון הציבור הערבי במערכת אכיפת החוק והעצמת החברה הערבית וחזוק חוסנה להתמודדות עם האלימות והפשיעה. סעיף 6 להחלטה 549 קובע כי יוקצו 2.4 מיליארד ש"ח לשם מימושה.
10. בחודש דצמבר 2025 מסר המשרד לביטחון לאומי, אחד המשרדים המרכזיים אשר אמונים על מימוש החלטה 549, כי על אף שחלפו ארבע שנים מתוך חמש שנות התוכנית, מימש רק 50% מתוך 1.5 מיליארד ש"ח שנדרש להקצות להחלטה 549 ([מענה המשרד לביטחון לאומי](#) לבקשת חופש מידע לתנועה לחופש מידע מיום 7.12.2025). קשה להניח כי בחלוף חצי שנה מאז ניתנה תשובה זו, נעשה שימוש בכספים שנותרו.
11. בהינתן שבחלוף 4.5 שנים מאז ניתנה החלטה 549 טרם מומשו כלל התקציבים שהוקצו במסגרתה למשרד לביטחון לאומי, לא ברור הצורך בקיצוץ משאבים מסיבי מתקציבי החלטה 550 לשם מימון תכניות אשר חוסות תחת החלטה 549 עצמה. כך בפרט לאור העובדה שסעיף 1.2. להחלטה 549 קובע כי אחד מכיווני הפעולה המרכזיים של החלטה 549 יהיה "סנכרון ושיתוף פעולה עם התכניות לקידום כלכלי-חברתי לחברה הערבית לחיזוק הדדי של המאמצים הממשלתיים". כלומר – פגיעה בתכנית 550 היא פגיעה בתכליות תכניות 549.
12. בנוסף, רק בחודש דצמבר 2025 הוסטו מתכנית החומש למעלה ממאתיים מיליון ש"ח למימון תקציבי המשטרה והשב"כ. הסדת מאות מיליוני שקלים נוספים טרם דיווח על השימוש בכספים שהוסטו אך לאחרונה וללא שהובהר הצורך במאות מיליונים נוספים איננו תקין ואין לאשרו, בוודאי שלא בחופזה.

13. לאור זאת, אין להורות על העברת תקציבי החלטה 550 למשטרה.

הסדת כספים לשב"כ

14. על פי סעיף 3 להצעת הקיצוץ, מתוך 532.4 מיליון ש"ח שיקוצצו מהחלטה 550, **400 מיליון ש"ח** יועברו לשב"כ, לשם הקמת חטיבה לטיפול באמצעי לחימה בלתי חוקיים, ולשם מימון טכנולוגיה למודיעין ומבצעים, תשתיות IT, עיבוד ומיצוי מודיעין בשב"כ, והכל לשם "מתן מענים משלימים ודחופים לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית".

15. אלא שהשב"כ אינו מוסמך לטפל בפשיעה אזרחית. השב"כ הוא ארגון ביטחוני, האמון על שמירת ביטחון המדינה ועל מוסדות וסדרי המשטר הדמוקרטי מפני "איומי טרור, חבלה, חתרנות, ריגול וחשיפת סודות המדינה", באמצעות סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית, מחקר מודיעיני, אבטחת אנשים, מידע ומקומות ועוד (סעיף 7 לחוק השב"כ). בשל אופי הנושאים שבו הוא מטפל, פעילותו החשאית ושימוש באמצעי ריגול, מעקב וחקירה מרחיקי לכת הפוגעים בזכויות יסוד, הארגון מוגבל לעיסוק בנושאים תחומיים המוגדרים בחוק השב"כ. בהתאם, בית המשפט העליון פסק כי על השב"כ להפעיל את שיקול דעתו לפי "אמות מידה סדורות" בבואו לחקור אירועים הנופלים "לתחום האפור" (בג"ץ 3945/23 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' ראש שירות הביטחון הכללי**, פסקה 23 לפסק דינו של הנשיא עמית (5.5.2025); עוד ראו: בג"ץ 2109/20 **בן מאיר נ' ראש הממשלה**, פסקה 20 לפסק דינה של הנשיאה חיות (25.4.2020), ביחס לסכנה הטמונה בהרחבת סמכויותיו של שב"כ, ושימוש בהן נגד אזרחי ותושבי המדינה).

16. זליגת פרקטיקות של שב"כ למאבק בפשיעה בחברה הערבית תפגע באופן בלתי מידתי בזכויותיהם של חשודים ערבים לשוויון, לכבוד, לחירות, לפרטיות ולהליך הוגן, ובתקינות ההליך הפלילי. ואולם, לא רק בחשודים עסקין: טיפול שב"כ בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית צפוי לפגוע קשות בזכויות האדם של כלל האזרחים הערבים. ישנו חשש ממשי שמהלך זה יוביל במהרה לכך שהחברה הערבית תימצא תחת מעקב המוני, הכולל איסוף של מידע רגיש על אזרחים מן השורה באמצעות כלים טכנולוגיים, וכי בעוד שחשדות הנוגעים לאלימות ופשיעה בחברה היהודית – לרבות פשיעה מאורגנת בהיקף רחב – ייחקרו על ידי משטרת ישראל, חשדות המצויים ברף הוכחה נמוך יותר ונוגעים לפשיעה בחברה הערבית יאפשרו לשב"כ להפעיל כלים דרקוניים נגד אזרחים. לראיה, ראשי השב"כ לדורותיהם, עד כה, התנגדו באופן מסורתי למהלך זה (ראו למשל: עמירם גל "מחנק אשראי, אבטלה ואלימות: האם השב"כ הוא הפתרון לארגוני הפשיעה?" **גלובס** (22.10.2025)).

17. יוזכר, כי בהמשך לפניית האגודה בעניין הסמכת השב"כ לפעילות בתחום הפשיעה בישראל, נמסר על דעתם של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי) והמשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט פלילי), כי "**כלל, טיפול בפשיעה, כשלעצמו, אינו נכנס בגדר ייעודו ותפקידיו של השירות לפי חוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002, וזאת גם כאשר מדובר בתופעה של פשיעה חמורה בחברה הערבית**" (מענה מיום 4.10.2021); כל ההדגשות בפנייה הוספו). עמדה זו של הייעוץ המשפטי לממשלה שבה ועלתה בדיונים שונים בשנים האחרונות, ולמיטב הידיעה, עומדת בעינה.

18. גם במענה מטעם ייעוץ וחקיקה (משפט פלילי) מיום 7.5.2024 לפנייתנו בעניין דרישתו של ראש המטה למלחמה בפשיעה ובאלימות בחברה הערבית, עו"ד רואי כחלון, להתיר מעורבות שב"כ במאבק בפשיעה בחברה הערבית, נכתב: "השירות ממשיך לפעול בהיבטים מסוימים הנוגעים לתופעה שהוא עוסק בהם בשגרה במסגרת ייעודו ותפקידיו לפי חוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002. עם זאת, **טיפול**

בפשיעה, כשלעצמו, אינו נכנס בגדר ייעודו ותפקידיו של השירות לפי חוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002, וגם כאשר מדובר בתופעה של פשיעה חמורה בחברה הערבית המבוצעת באמצעי לחימה שהשימוש בהם עלול להביא לפגיעה בקורבנות רבים".

19. על רקע דברים אלו, ברי כי הסטת התקציב לצורך טיפול השב"כ בפשיעה בחברה הערבית, ובפרט הקמת חטיבה לטיפול באמצעי לחימה בלתי חוקיים, שבגינה תוקצב השב"כ ב-150 מיליון ש"ח (ראו סעיף 3.ג. להצעת הקיצוץ), אינה מתיישבת עם האמור בדברי ההסבר לפיו "ביחס למענים הנוגעים לשירות הביטחון הכללי יובהר כי כלל המענים ייושמו במסגרת ייעודו ותפקידיו של שירות הביטחון הכללי". מאחר שטיפול בפשיעה, ובכלל זה טיפול בפשיעה בחברה הערבית, אינו מצוי בגדרי תפקידו וייעודו של השב"כ, משמעותה המעשית של הצעת ההחלטה היא שינוי תפקידו של שירות הביטחון הכללי והרחבת סמכויותיו אל תחום האכיפה הפלילית כלפי אזרחי המדינה, ללא הסמכה מפורשת של הכנסת. החלטת ממשלה אינה יכולה לשנות את גבולות סמכותו של השב"כ, להרחיב את תפקידו הסטטוטוריים או ליצור עבורו מסלול פעולה חדש שלא נקבע בחוק. לפיכך, ככל שתתקבל הצעת הקיצוץ, תיעשה זו בחוסר סמכות.

20. מדאיגה במיוחד העובדה שהצוות הבין-משרדי שמוצע להקים בסעיף 5 להצעת הקיצוץ, לצורך קידום יישום הפעילות המפורטת בהצעה והפיקוח והבקרה עליה, אינו כולל כל גורם משפטי, אשר ילווה את המהלך ויוודא כי הכספים שאמורים להיות מוסטים לשב"כ ישמשו למימוש תפקידו וייעודו על פי חוק השב"כ, כפי שנטען בהצעה, ולא יחרגו מהם.

תכלית לא ראויה, שיקולים זרים וחוסר סבירות קיצוני

21. הגם שקיים קשר בין ההפליה ממנה סובלת החברה הערבית לפשיעה המשתוללת בקרב חברה זו, צמצום הפליה ומיגור הפשיעה אינם תכלית אחת, ולא ניתן לקדם אחת על חשבון השנייה. מבלי להקל ראש בחשיבות ההתמודדות האפקטיבית עם הפשיעה, הדבר לא יכול להיעשות תוך פגיעה בתכנית שנועדה לקדם שוויון, ובאמצעות הרחבת הפערים והגדלת אי השוויון. לא זו בלבד שהעצמת ההפליה משרתת את ארגוני הפשיעה, אלא שהשוויון הוא תכלית עצמאית שיש לשאוף אליה. לא ייתכן שאחרי שנים של הפליה תיגזל מהציבור הערבי כבשת הרש המנסה לתקן הפליה זו.

22. מעבר לכך, ואף אם ייטען כי מיגור הפשיעה הוא תכלית ראויה להסטת הכספים, ממכלול הדברים עולה חשש ממשי כי הקיצוץ לא נועד לשם כך. העובדה שמשך שנים המשרד לשוויון חברתי לא קידם את תכנית החומש, שקיימים תקציבים תחת תכנית 549, שמרבית הכספים שיקוצצו יממנו את פעילות השב"כ – אשר כלל לא מוסמך לפעול נגד הפשיעה, שהצוות המפקח איננו כולל ייעוץ משפטי, שהתכנית המוצעת מנוגדת לעמדתה של מ"מ משרד ראש הממשלה מלפני חודש, ושאיך לפני חודשים ספורים קוצצו למעלה ממאתיים מיליון ש"ח מתכנית החומש והוסטו לצרכי המשטרה והשב"כ – כל אלה מעידים על כך שההחלטה מונחית על ידי שיקולים זרים ושבסיסה תכלית לא ראויה.

23. אף לו היתה התכלית ראויה, ואף אם לא היו מעורבים שיקולים זרים, לכל הפחות מדובר בהחלטה בלתי סבירה באופן קיצוני, שאינה מאזנת כראוי בין השיקולים הרלוונטיים, ובפרט, אינה לוקחת בחשבון את העובדה שנותרו מאות מיליונים לניצול התקציב שהוקצה להחלטה 549 ואת הפגיעה הקשה בחברה הערבית ובתוכניות שיקוצצו במסגרת החלטה 550. היקף הקיצוץ והיעדר דיון רציני בהשלכותיו הקשות על החברה הערבית ועל תכניות קיימות, מעידים כי לא ניתן משקל מספק לשיקולים של שוויון ומיגור הפליה ולפגיעה שתגרם לחברה הערבית מהקיצוץ המסיבי. אי מתן משקל לשיקולים אלו כאשר מדובר בקיצוץ בתכנית שנועד לצמצם אי שוויון מוביל לכך שמדובר בהחלטה בלתי סבירה ובלתי מידתית באופן קיצוני.

24. לכל האמור מצטרף העיתוי של ההחלטה – העובדה שהיא מתקבלת בחופזה, ושעמדת משרד ראש הממשלה השתנתה בתוך שבועות ספורים. עולה חשש כבד כי נוכח הבחירות המתקרבות השרים מבקשים לקבל כותרות וכי תכלית הקיצוץ היא קידום פוליטי לקראת הבחירות ותו לא.

סיכום

25. לאור הפגיעה הקשה בזכויות אדם, לאור הפגיעה האנושה בתכנית שנועדה לקידום שוויון, ונוכח חוסר הסבירות של התכנית בה מוצע להשקיע את הכספים שיקוצצו, מבוקש כי ההצעה לקיצוץ לא תאושר.

בכבוד רב ובברכה,

הגר שחטר, עו"ד